

Participatieverslag

Hergebruik grond met PFAS en/of drins, gemeente Hardenberg

1. Inleiding

Op een aantal ontwikkellocaties in de gemeente Hardenberg komen verhoogde concentraties aan PFAS en/of drins voor in de bodem. Het gaat om lichte verontreinigingen, zonder gevaar voor de volksgezondheid maar ze belemmeren wel de ontwikkeling van deze locaties. De raad heeft op 15 oktober 2024 hiervoor aanvullende regels vastgesteld. Deze regels moeten worden opgenomen in een wijziging van het Omgevingsplan Hardenberg.

In de Omgevingswet is geregeld dat bij besluiten over de Omgevingswetinstrumenten (omgevingsvisie, omgevingsprogramma, omgevingsplan) inwonerparticipatie verplicht is. Hierin staat het volgende:

“Participatie heeft als doel betere plannen te maken door de inbreng van de omgeving. Hiermee wordt in kaart gebracht en afgewogen wat mensen die te maken krijgen met uw plan belangrijk vinden. Dat leidt tot betere besluitvorming, omdat alle belangen in beeld zijn en er rekening mee gehouden kan worden. Participatie betekent niet dat alle partijen het met elkaar eens moeten worden. Het is wel belangrijk dat de omgeving kan meepraten.”

In september 2024 stelde de gemeenteraad van Hardenberg het inwonerparticipatiebeleid vast. Bij het uitvoeren van het participatieproces over het hergebruik van PFAS en/of drins houdende grond is hiervan gebruik gemaakt. Onderdeel hiervan is een beschrijving van het participatieproces en verslaglegging van de opbrengsten in een participatieverslag.

2. Context

Er zitten PFAS en drins in de grond

In nieuwe woongebieden in Sibculo, Mariënborg en Bruchterveld zitten PFAS in de grond. Op een deel van het beoogde nieuwe bedrijventerrein Rollepaal Oost komt ook PFAS voor in de bodem. PFAS is een verzamelnaam voor chemische stoffen. Op het bestaande bedrijventerrein Rollepaal in Dedemsvaart komen naast PFAS ook drins voor. Drins zijn bestrijdingsmiddelen. PFAS en drins komen van nature niet voor in de grond en zijn moeilijk afbreekbaar. Het is niet altijd duidelijk hoe deze stoffen in de grond zijn gekomen.

De grond is veilig om te wonen of te tuinieren

De gevonden hoeveelheden PFAS en drins zijn erg laag. Volgens de richtlijnen van de Rijksoverheid is er bij deze lage hoeveelheden geen gevaar voor de volksgezondheid. De grond is veilig om op te wonen of te tuinieren. Deze grond wordt ‘licht verontreinigd’ genoemd.

Licht verontreinigde grond kan nu niet gebruikt worden

Volgens de huidige regels kan licht verontreinigde grond nu niet gebruikt worden bij woningen met een tuin. Ook kan licht verontreinigde grond niet op een andere plek worden toegepast. Met de wijziging van het Omgevingsplan ontstaan er meer mogelijkheden voor het hergebruiken van deze grond zolang er volgens de regels van het Rijk geen gevaar is voor de volksgezondheid. Ook de GGD heeft geen bezwaar.

Wonen met tuin op licht verontreinigde grond

We maken het mogelijk om in de nieuwe woongebieden in Sibculo, Mariëenberg en Bruchterveld op licht verontreinigde grond woningen met een tuin te bouwen. Ook kan de grond die vrijkomt bij het bouwrijp maken van een (bedrijfs)kavel opnieuw worden gebruikt in hetzelfde gebied of een gebied waar de grond ook licht verontreinigd is. Dit geldt ook voor de grond die vrijkomt op het bedrijventerrein Rollepaal (Oost). Dit kan alleen als de verontreiniging zo licht is er geen gevaar is voor de gezondheid.

Wijzigen van het omgevingsplan

Om dit te regelen, moet het Omgevingsplan voor deze gebieden gewijzigd worden. Hiervoor moeten afwijkende kwaliteitseisen voor PFAS en drins binnen de bodembeheergebieden worden opgenomen. Deze bodembeheergebieden moeten worden aangewezen. En middels planregels wordt hergebruik van met PFAS en/of drins verontreinigde grond tussen de beheerlocaties en hergebruik in Grootschalige Bodemtoepassingen (GBT) mogelijk gemaakt.

De gemeenteraad heeft op 15 oktober 2024 hiermee ingestemd en besloten dat het college van B&W het Omgevingsplan hiervoor mag aanpassen. Blijkt in de toekomst dat er nog meer locaties zijn waar afwijkende kwaliteitseisen voor PFAS en drins zinvol kan zijn, dan wordt dat opnieuw besproken met de gemeenteraad.

Dit onderwerp gaat veel inwoners aan omdat hergebruik van deze grond in hun woonomgeving kan gebeuren. We vinden het conform ons inwonerparticipatiebeleid belangrijk onze inwoners hierbij te betrekken. Ook is het volgens de Omgevingswet verplicht om participatie toe te passen.

3. Participatie

Participanten

De doelgroep voor de participatie zijn alle inwoners en ondernemingen in de gemeente Hardenberg die geïnformeerd willen worden en/of een standpunt hebben over het hergebruiken van grond met PFAS en/of drins in de gemeente Hardenberg. Specifiek richtten wij onze aandacht daarbij op de inwoners en ondernemers van de betrokken ontwikkellocaties: de woningbouwlocaties 't Refter in Sibculo, De Marke in Mariëenberg en De

Kuilen in Bruchterveld en het bedrijventerrein Rollepaal in Dedemsvaart. Als vertegenwoordigers van de dorpsbelangen zijn actief de betreffende Plaatselijke Belangen betrokken in de participatie.

Participatieruimte

Beleid voor hergebruik van grond met PFAS en/of drins is technisch en ingewikkeld. De wet- en regelgeving is sterk in ontwikkeling en het handelingskader van de rijksoverheid, de adviezen van de RIVM en de Nota Bodembeheer IJsselland zijn richtinggevend en kaderstellend. Daarnaast is inhoudelijk kennis nodig om het voorstel voor afwijkende kwaliteitseisen voor PFAS en drins en de risico's hiervan voor milieu en volksgezondheid goed te kunnen beoordelen. We hebben het beleid zelf eerst uitgewerkt. Dit betekent dat de participatieruimte voor inwoners beperkt is. Voor deze wijziging van het Omgevingsplan is er daarom voor gekozen om inwoners tegen het einde van het beleidsproces te raadplegen (trede 1 van de Hardenbergse participatieladder).

Participatievorm

Het beleid is voorafgaand het participatieproces door deskundigen uitgewerkt. Op basis hiervan heeft het college en de raad een besluit genomen over de voorgenomen wijziging van het Omgevingsplan.

Daarna zijn twee bijeenkomsten georganiseerd:

1. Bijeenkomst met de besturen van de betrokken Plaatselijk Belangen: vertegenwoordigers waren aanwezig uit Sibculo, Mariënberg, Bruchterveld en Dedemsvaart; ook hebben diverse ondernemers van bedrijventerrein Rollepaal deelgenomen aan deze bijeenkomst (7 oktober 2024)
2. Bijeenkomst voor inwoners van de gemeente Hardenberg (18 november 2024): in totaal waren er 4 personen aanwezig: 2 personen vanwege bedrijventerrein Rollepaal te Dedemsvaart en 2 personen vanwege de ontwikkellocatie De Marke in Mariënberg.

We hebben op hoofdlijnen en in begrijpelijke taal uitgelegd wat het voornemen is. Plaatselijk belangen zijn per brief uitgenodigd. Inwoners van de gemeente Hardenberg zijn via een bericht in de gemeentelijke media uitgenodigd. Op beide informatieavonden is het beleid gepresenteerd en de mogelijkheid geboden om vragen te stellen en indien gewenst standpunten of meningen kenbaar te maken. De presentatie is in bijlage 1 toegevoegd.

Opbrengst van de bijeenkomsten

De belangrijkste uitkomst van de bijeenkomst is dat alle aanwezigen uitgebreid zijn geïnformeerd en stap voor stap zijn meegenomen in de diverse aspecten van de wijziging van het Omgevingsplan. Daarbij zijn de geldende richtlijnen en kaders toegelicht, evenals het

specifieke beleid dat de regio IJsselland in de Nota Bodembeheer heeft opgesteld. Daarnaast is besproken welke aanvullende regels wenselijk zijn voor de gemeente Hardenberg.

De meeste vragen richtten zich op de specifieke mogelijkheden per ontwikkellocatie. Er is benadrukt dat deze wijziging van het Omgevingsplan meer kansen gaat bieden voor de ontwikkellocaties, maar dat er nog geen kant-en-klare oplossingen beschikbaar zijn. Dit zal voor elke locatie afzonderlijk moeten worden beoordeeld.

De aanwezige ondernemers van het bedrijventerrein Rollepaal gaven aan vooral een oplossing te zien in de toepassing in een GBT. Namelijk een GBT in de vorm van een grond/geluidwal op Rollepaal-Oost. Ze hopen dat de gemeente hiervoor kiest. De overige betrokkenen waren vooral geïnteresseerd in de gevolgen voor de woningbouwlocaties. Er is aangegeven dat de wijziging van het Omgevingsplan betekent dat op deze locaties "wonen met een tuin" wordt toegestaan. Daarnaast moet worden onderzocht of de ontwikkeling gerealiseerd kan worden met een "gesloten grondbalans". De haalbaarheid hiervan zal per ontwikkellocatie worden beoordeeld.

De vragen en opmerkingen hebben geen gevolgen voor de voorgenomen wijziging van het omgevingsplan, maar worden betrokken in de uitwerking van de verschillende projecten.

Kennisgeving voornemen wijziging Omgevingsplan

Naast dit participatietraject, volgen we ook de wettelijke richtlijnen rond het bekendmaken van dit plan en bieden we de gelegenheid om te reageren op de voorgenomen wijziging. Op 30 oktober 2024 heeft de gemeente, gelet op artikel 16.29 van de Omgevingswet en artikel 10.2 lid 1 van het Omgevingsbesluit, een kennisgeving in het Gemeenteblad en in het huis-aan-huis blad De Toren gedaan. Een kennisgeving van het voornemen om het Omgevingsplan te wijzigen voor 'Hergebruik van met PFAS en/of drins verontreinigde grond in de gemeente Hardenberg'. In die kennisgeving is de informatieavond van 18 november 2024 aangekondigd, om een ieder daarvan op de hoogte te stellen en deze avond te kunnen bijwonen.

Tevens is in de kennisgeving aangegeven dat het voornemen om het Omgevingsplan te wijzigen door de gemeente wordt besproken met de betrokken bestuursorganen zoals de provincie en het waterschap en dat zij hierover advies kunnen uitbrengen. De adviezen worden betrokken bij het opstellen van het ontwerp van het wijzigingsbesluit.

Tot slot is in de kennisgeving aangegeven dat het raadsbesluit van 15 oktober 2024 met de bijbehorende stukken vanaf donderdag 31 oktober 2024 gedurende zes weken ter inzage ligt. In deze periode kon een ieder op de aangegeven manieren kennisnemen van het raadsbesluit en het voornemen tot wijziging van het Omgevingsplan en daarop schriftelijk en/of mondeling reageren met een inspraakreactie. Van deze mogelijkheid is geen gebruik gemaakt.

Bijlage 1

Aanvullend beleid:

‘Hergebruik van grond met verhoogde gehalten PFAS en/of drins’

AGENDA

Kennismaking

Waarom is aanvullend beleid nodig?

Waar gaat het aanvullend beleid over?

Wat betekent dit voor de volksgezondheid?

Wat betekent dit voor de projecten?

Wat zijn de vervolgstappen?

Waarom is aanvullend beleid nodig?

- Verhoogde concentraties aan PFAS bij ontwikkellocaties ‘t Refter, de Marke, De Kuilen en beoogde nieuwe bedrijventerrein Rollepaal.
- Verhoogde concentraties aan PFAS en drins bestaande bedrijventerrein Rollepaal
- Meetmethoden verbeterd Verplichting bodemonderzoek (juli 2019)
Handelingskader Rijk Nota Bodembeheer voor regio IJsseland (dec 2023)
- Aanvullende beleid nodig voor de gemeente Harderberg:
Lichte verontreinigingen en geen gevaar volksgezondheid maar wel belemmerd voor de ontwikkeling van gebieden (geen ‘wonen met tuin’ en weinig mogelijkheden voor ‘hergebruik grond’)

Waar gaat het aanvullende beleid over?

- Met aanvullend beleid kunnen gebieden met licht verhoogde gehalten PFAS en/of drins tot ontwikkeling worden gebracht en grond worden hergebruikt.
- Het aanvullende beleid is door de raad op 15 oktober jl. vastgesteld:
 1. Aanpassen Lokale Maximale Waarden (LMW)
 2. Mogelijk maken hergebruik van grond (lager dan LMW)
 - A. tussen verschillende locaties
 - B. in grootschalige bodemtoepassingen (GBT's)
 3. Hiervoor moet het Omgevingsplan Hardenberg worden gewijzigd

AD 1: Aanpassing Lokale Maximale Waarden PFAS

- Nota Bodembeheer IJsselland: LMW zijn de INEV -waarden.
 - > INEV-waarden dan is er sprake van ernstige verontreiniging
 - < INEV-waarden dan is wonen mogelijk maar 'geen tuin'
 - weinig bodemcontact en geen gewasconsumptie
- Aanvullend beleid gemeente Hardenberg: de concentraties PFAS zijn zo laag dat lagere LMW kunnen worden vastgesteld zodat 'wonen met tuin' mogelijk is
 - veel bodemcontact en matige gewasconsumptie

Stof	INEV grond (µg/kg ds)	Humaan	-	Wonen (veel contact, matige gewasconsumptie)	Industrie (geen gewasconsumptie, beperkt bodemcontact)
PFOA	60			PFOS: 29	PFOS: 480
PFOS	59			PFOS: 30	PFOS: 480
FRD (HFPO-DA) (GenX)	57				PFOA: 930

Locatie	PFOS * (µg/kg d.s.)	PFOA (µg/kg d.s.)	Overige PFAS
Rollepaal, Dedemsvaart	8,2	0,8	0,3
Marke III, Marienberg**	8,8	0,3	0,6
* Reffer, Sibculo**	22,6	0,9	1,2
Kuilen IV, Bruchterveld**	12,4	0,7	0,6

AD 1. Aanpassing Lokale Maximale Waarden Drins

- Drins hebben andere risicogrenswaarden voor hergebruik van grond!
 - Kwaliteitseis industrie is gebaseerd op ecologische risico's = 140 ug/kg d.s
 - Interventiewaarde voor sterke verontreiniging = 4.000 ug/kg d.s.
- Rollepaal: geen ecologische beschermingsniveau
- LMW wordt vastgesteld op 500 ug/kg d.s. (geen humane risico's)

Tabel 3.1 Hoogste aangetroffen gehalten drins (som) in ug/kg d.s. en de toetsingsnormen

Locatie (hoogste waarneming)	Som drins ug/kg d.s.	AW	Wonen	Industrie	Interventiewaarde
Celsiusstraat	212	15	40	140	4.000
Diverse bouwkavels	340	15	40	140	4.000
Einsteinstraat					
Terrein bij Einsteinstraat 26	161	15	40	140	4.000
Terrein bij Einsteinstraat 11	200	15	40	140	4.000
Einsteinstraat 8	144	15	40	140	4.000

AD 2. Hergebruik van grond

- Hergebruik binnen plangebied ('gesloten grondbalans')
- Afvoer van overtollige grond naar erkende verwerker = kostbaar
- Aanvullende beleid voorziet in hergebruik binnen gemeente Hardenberg:

A. Tussen locaties met verhoogde gehalten

B. In Grootschalige Bodemtoepassingen

A. Hergebruik van grond tussen locaties

- Concentraties < LMW
- Aangewezen gebieden
- Stand still-principe

Marienberg

Sibculo

Bruchterveld

Dedemsvaart

B. Hergebruik in Grootschalige Bodemtoepassingen (GBT)

- Concentraties < LMW
- Minimale omvang van 5.000 m³
- Afdeklaag van minimaal 0,5 meter
- Functionele toepassing (wegen, spoorwegen, geluidwallen e.d.)

Wat betekent dit voor de volksgezondheid?

- Advies GGD: geen risico's voor de volksgezondheid
 - PFAS: 'wonen met tuin' met veelvuldig grondcontact en matige gewasconsumptie betekent normaal gebruik van de tuin: tuinieren, spelen, recreëren en een kleine moestuin (mensen eten maximaal 10% van hun totale inname groente uit eigen tuin).
 - DRINS: interventiewaarde humane risico's wordt niet overschreden (4000 ug/kg d.s. versus een LMW van 0,5 ug/kg d.s.)

Wat betekent dit voor de projecten?

- Meer mogelijkheden voor ontwikkeling woon-werkgebieden
- Zoveel mogelijk hergebruik binnen plangebied (gesloten grondbalans)
- Maatwerkoplossingen voor 'overtollige grond'
- Zorgvuldige communicatie met bewoners, ondernemers, omwonenden

Wat zijn de vervolgstappen?

- Informatieavond maandag 18 november
- Ter inzage legging ontwerp-omgevingsplan
- Vaststelling raad ontwerp omgevingsplan
- Maatwerkoplossingen per project